

President Metsola kõne ELi ja Lääne-Balkani tippkohtumisel
Tivat, Montenegro
5. juuni 2026

Aitäh, António.

President Milatović, hea Jakov, aitäh, et meid siin kaunis Montenegros võõrustate.

Austatud kolleegid

Euroopa Parlament on alati olnud ELi laienemise suurim eestkõneleja. Ka parlamendi praegune koosseis pole erand.

Meil on praegu tõeline võimalus, sest teie piirkond on valmis edasi liikuma ja geopoliitiline olukord nõuab tegutsemist. Kuid selline võimalus ei ole igavene. Peame kasutama praeguse hetke hoogu. Laienemine on strateegiline valik, mille peame tegema. Me kõik oleme surve all, kogu meie ettevõtmist kõigutatakse igast küljest. Kui tahame vastata viisil, mis näitab, et euroopalik rahu, stabiilsus ja prognoositavus on endiselt õige tee, siis pole meil ei sõpradele ega vaenlastele paremat vastust kui laienemine.

Tahan täna rääkida kahel teemal. Esimene on see, mida ma nimetan „praktiliseks“ integratsiooniks.

Et inimesed endiselt usuksid, et laienemisprotsess on tegelik võimalus, mitte kauge unistus, peavad nad nägema konkreetseid tulemusi. Nad peavad tajuma, millist kasu see toob, ja nägema, kuhu see teekond neid viib.

Seepärast võttis Euroopa Parlament rekordkiirusel vastu määruse 6 miljardi euro suuruse Lääne-Balkani reformi- ja kasvurahastu kohta. Ja et kõik oleks selge: see toetus pole seotud mitte ainult reformidega, vaid ka tihedama integratsiooniga piirkonnas endas, sealhulgas transpordi, taristu ja energiaühenduste rahastamisega.

Eile anti komisjonile volitused alustada teie riikidega läbirääkimisi, et liita kõik kuus Lääne-Balkani riiki Euroopa Liidu mobiilside rändlusalaga „rändle nagu kodus“. Euroopa Parlament on seda nõudnud ja mul on hea meel, et oleme lõpuks niikaugel.

Aga mõistan ka mõttekäiku, mis on ajutise või assotsieerunud vaatleja staatuse aluseks. Sellest võib olla kasu koostoimes järkjärgulise ligipääsuga ELi ühtsele turule, mis sõltub riigisisestest reformide edenemisest. Kuid see ei asenda liikmesust ja me peame selgelt ütlema, et see on samm liikmesuse poole, mitte võimalus ühinemist edasi lükata.

Siitkaudu jõuan oma teise teema juurde, milleks on ühinemiskriteeriumid.

Laienemine on ja peaks ka edaspidi olema tulemuspõhine protsess. Ma tean, et see põhjustab kohati pingeid, kuid õigusriiki, pluralismi ja põhiõigusi tuleb kaitsta. Need on kõige muu aluseks.

Kuid te pole sellel teekonnal üksi. Euroopa Parlament teeb teie riikide parlamentidega tihedat koostööd, et ühtlustada õigusaktid ja saavutada vahe-eesmärgid. Võite kindlad olla, et Euroopa Parlament toetab teid.

Kasutan ühtlasi juhust, et rõhutada liikmesriikide rolli. Tihedam koostöö riikide parlamentide ja rahvaga on väga oluline, et varakult saavutada järgmisteks sammudeks vajalik tugev toetus. See on oluline protsessi igas etapis, sealhulgas ka siis, kui jõutakse ühinemislepingute ratifitseerimiseni.

Sest kui kandidaatriik viib ellu ühinemiseelsed reformid ja täidab tingimused, peab ka Euroopa oma lubadused täitma. Laienemine ei ole kingitus ega heategevus. See on kahe-suunaline protsess, sellest võidavad kõik ja me ei saa äratada ootusi, ise midagi tegemata. Kui me ei tegutse, siis ei satu ohtu mitte ainult meie usaldusväärsus, vaid ka julgeolek ja stabiilsus meie lähinaabruses – ja sellest tulenevalt kõikjal Euroopas.

Aitäh.